ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

6. dubna 2006 *

Ve věci C-428/04,

jejímž předmětem je žaloba pro nesplnění povinnosti na základě článku 226 ES, podaná dne 6. října 2004,

Komise Evropských společenství, zastoupená N. Yerrell a H. Kreppelem, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalobkyně,

proti

Rakouské republice, zastoupené C. Pesendorfer, jako zmocněnkyní,

žalované,

* Jednací jazyk: němčina.

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení A. Rosas, předseda senátu, J. Malenovský, S. von Bahr, A. Borg Barthet a A. Ó Caoimh (zpravodaj), soudci,

generální advokát: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
vedoucí soudní kanceláře: R. Grass,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 20. října 2005,

vydává tento

Rozsudek

1 Svou žalobou se Komise Evropských společenství domáhá, aby Soudní dvůr určil, že Rakouská republika tím, že

— nepřijala, i přes uplynutí stanovené lhůty, služební zákon zemských učitelů (Landeslehrer-Dienstrechtsgesetz, BGBl. I, 69/2004, dále jen „LDG"), zákon o pojištění úředníků, zdravotním a úrazovém pojištění (Beamten –, Kranken – und Unfallversicherungsgesetz, BGBl. 200/1967, dále jen „B-KUVG") a obecný

zákon o sociálním pojištění (Allgemeines Sozialversicherungsgesetz, dále jen „ASVG"), které mají do rakouského práva provést směrnici Rady 89/391/EHS ze dne 12. června 1989 o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců při práci (Úř. věst. L 183, s. 1; Zvl. vyd. 05/01, s. 349, dále jen „směrnice"), nebo, pokud uvedené zákony byly mezitím vydány, o nich Komisi neuvědomila;

— neprovedla nebo provedla nedostatečně do rakouského právního řádu čl. 2 odst. 1, pokud jde o učitele vyučující v rámci povinné školní docházky v Tyrolsku, čl. 7 odst. 3, čl. 8 odst. 2, čl. 11 odst. 2, čl. 12 odst. 4 a čl. 13 odst. 2 písm. a) a b) směrnice,

nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z uvedených ustanovení, jakož i z článku 18 této směrnice.

Právní rámec

Právní úprava Společenství

2 Podle čl. 2 odst. 1 směrnice:

„Tato směrnice se vztahuje na všechny činnosti veřejného i soukromého sektoru (průmysl, zemědělství, obchod, administrativní činnosti, služby, vzdělání, kulturu, zábavu atd.)."

3 Článek 7 směrnice, nazvaný „Služby pro ochranu a prevenci“, stanoví:

„1. Aniž jsou dotčeny povinnosti uvedené v článcích 5 a 6, jmenuje zaměstnavatel jednoho nebo více zaměstnanců k provádění činností týkajících se ochrany a prevence pracovních rizik v podniku nebo zařízení.

[...]

3. Jestliže podnik nebo závod nemají dostatek odborně způsobilých osob na provádění ochranných opatření a opatření k prevenci rizik v podniku nebo závodě, musí zaměstnavatel využít externích odborníků (osob nebo služeb).

[...]

7. Členské státy mohou vymezit s ohledem na povahu činností a velikost podniku kategorie podniků, u kterých může zaměstnavatel, je-li odborně způsobilý, převzít sám úkoly uvedené v odstavci 1.

[...]“

4 Znění čl. 8 odst. 1 a 2 směrnice je následující:

„1. Zaměstnavatel musí

— přijmout nezbytná opatření pro první pomoc, zdolávání požáru a evakuaci zaměstnanců, přizpůsobená povaze činností a velikosti podniku nebo závodu, s přihlédnutím k ostatním přítomným osobám,

— zajistit nezbytné spojení s externími službami, zejména v oblasti první pomoci, lékařské záchranné služby, vyprošťovacích prací a zdolávání požáru.

2. Na základě odstavce 1 musí zaměstnavatel určit zejména zaměstnance pověřené poskytováním první pomoci, zdoláváním požárů a evakuací zaměstnanců.

Tito zaměstnanci musí být, s přihlédnutím k velikosti nebo specifickým rizikům podniku nebo závodu, odpovídajícím způsobem vyškoleni, musí jich být dostatečný počet a musí mít vhodné vybavení."

5 Podle článku 10 směrnice:

„1. Zaměstnavatel přijme vhodná opatření, aby zaměstnanci nebo jejich zástupci v podniku nebo závodě získali v souladu s vnitrostátními právními předpisy nebo zvyklostmi, s přihlédnutím mimo jiné k velikosti podniku nebo závodu, všechny informace o:

a) bezpečnostních a zdravotních rizicích a o ochranných a preventivních opatřeních týkajících se jak celého podniku nebo závodu, tak každého druhu pracovního místa nebo povolání;

b) opatřeních přijatých v souladu s čl. 8 odst. 2.

2. Zaměstnavatel přijme vhodná opatření, aby zaměstnavatelé zaměstnanců jiných podniků nebo závodů vykonávajících práci v jeho podniku nebo závodě, byli v souladu s vnitrostátními právními předpisy nebo zvyklostmi náležitě informováni o bodech uvedených v odst. 1 písm. a) a b) určených pro dotyčné zaměstnance.

3. Zaměstnavatel přijme vhodná opatření, aby zaměstnanci určení pro provádění činností týkajících se bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců nebo zástupci

zaměstnanců pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci měli při plnění svých úkolů a v souladu s vnitrostátními právními předpisy [nebo zvyklostmi] přístup:

a) k hodnocení rizik a k ochranným opatřením uvedeným v čl. 9 odst. 1 písm. a) a b);

b) k seznamu a zprávám uvedeným v čl. 9 odst. 1 písm. c) a d);

c) k informacím vyplývajícím z ochranných opatření a z opatření k prevenci rizik a k informacím kontrolních úřadů a orgánů odpovědných za bezpečnost a ochranu zdraví."

6 Článek 11 odst. 2 směrnice stanoví:

„Zaměstnanci nebo zástupci zaměstnanců pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci se účastní vyváženým způsobem, v souladu s vnitrostátními právními předpisy nebo zvyklostmi, nebo s nimi zaměstnavatel předem a včas projedná:

[...]

b) určení zaměstnanců uvedených v čl. 7 odst. 1 a čl. 8 odst. 2 a činností uvedených v čl. 7 odst. 1;

c) informace uvedené v čl. 9 odst. 1 a článku 10;

d) možné přizvání externích odborníků (služeb nebo osob) stanovené v čl. 7 odst. 3;

[...]“

7 Podle článku 13 směrnice:

„1. Každý zaměstnanec je povinen dbát podle svých možností na svou vlastní bezpečnost a ochranu zdraví i o bezpečnost a ochranu zdraví osob, kterých se dotýkají jeho jednání nebo opomenutí při práci, v souladu se školením a pokyny, které mu byly předány zaměstnavatelem.

2. K uskutečnění těchto cílů musí zaměstnanci zejména, v souladu se školením a pokyny danými jejich zaměstnavatelem:

a) správně používat stroje, přístroje, nářadí, nebezpečné látky, dopravní prostředky a ostatní prostředky;

b) správně používat osobní ochranné prostředky, které jim byly dány k dispozici, a po použití je uložit na místo k tomu určené;

[...]“

8 V souladu s čl. 18 odst. 1 směrnice uvedou členské státy v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s ní nejpozději do 31. prosince 1992 a neprodleně o nich informují Komisi.

Vnitrostátní právní úprava

9 Směrnice byla do rakouského právního řádu provedena zejména spolkovým zákonem o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci [Bundesgesetz über Sicherheit und Gesundheitsschutz bei der Arbeit (ArbeitnehmerInnenschutzgesetz), ve znění vyhlášeném v BGBl. I, 159/2001, dále jen „ASchG“)].

10 Znění článku 11 ASchG je následující:

„[...]

(5) Osoby odpovědné za bezpečnost musí být informovány před určením a odvoláním osob pověřených bezpečností, závodních lékařů, jakož i osob pověřených poskytováním první pomoci, zdoláváním požárů a evakuací zaměst-

nanců. Takové určení nebo odvolání musí být projednáno s osobami odpovědnými za bezpečnost, ledaže by byly ustaveny orgány zastupující zaměstnance nebo by ke jmenování nebo odvolání došlo v rámci výboru na ochranu zaměstnanců.

(6) V případě neexistence orgánu zastupujícího zaměstnance mají zaměstnavatelé povinnost:

1. projednat během plánování a zavádění nových technologií s osobami odpovědnými za bezpečnost následky na bezpečnost a zdraví zaměstnanců spojené s výběrem prostředků nebo látek, uspořádáním pracovních podmínek a vlivem okolních vlivů na práci;

2. zajistit účast osob odpovědných za bezpečnost při výběru osobních ochranných prostředků a

3. zahrnout osoby odpovědné za bezpečnost do procesu vyhledávání a hodnocení rizik a stanovování vhodných opatření, jakož i plánování a organizování školení.

(7) Zaměstnavatelé mají povinnost:

1. zajistit osobám odpovědným za bezpečnost přístup k dokumentům týkajícím se bezpečnosti a ochrany zdraví, jakož i ke zprávám a hlášením o pracovních úrazech;

2. zpřístupnit osobám odpovědným za bezpečnost následující dokumenty:

   a) dokumenty týkající se informací uvedených v čl. 3 odst. 2;

   b) výsledky měření nebezpečných látek a hlučnosti, jakož i dalších měření a studií týkajících se bezpečnosti a ochrany zdraví a

   c) poznámky ohledně látek a hlučnosti;

3. neprodleně informovat osoby odpovědné za bezpečnost o jakémkoli překročení hodnot a jejich příčinách, jakož i o opatřeních přijatých k nápravě a

4. informovat osoby odpovědné za bezpečnost o povinnostech, nařízeních a povoleních v oblasti ochrany zaměstnanců.

[...]"

11 Na základě čl. 12 odst. 7 ASchG je v případě neexistence určených osob odpovědných za bezpečnost a orgánu zastupujícího zaměstnance třeba informovat všechny zaměstnance o všech záležitostech uvedených v čl. 11 odst. 7 téhož zákona a poskytnout jim všechny dokumenty uvedené v posledně uvedeném ustanovení.

12 Článek 13 odst. 2 ASchG stanoví, že v případě neexistence určených osob odpovědných za bezpečnost a orgánu zastupujícího zaměstnance je třeba se všemi zaměstnanci danou záležitost projednat a zahrnout je do všech záležitostí uvedených v čl. 11 odst. 5 a 6 téhož zákona.

13 Podle článku 15 ASchG mají zaměstnanci povinnost, v souladu se školením a pokyny svého zaměstnavatele, správně používat pracovní nástroje a osobní ochranné prostředky jim poskytnuté v souladu s uvedeným zákonem.

14 Článek 25 ASchG stanoví, že zaměstnavatelé případně určí osoby odpovědné za zdolávání požárů a evakuaci zaměstnanců. Podle téhož ustanovení musí dostatečný počet zaměstnanců umět zacházet s hasicími přístroji.

15 Na základě článku 26 téhož zákona, pokud je na jednom pracovišti zaměstnavatelem obvykle zaměstnáno alespoň pět zaměstnanců, je třeba určit dostatečný počet osob odpovědných za první pomoc. Toto ustanovení rovněž stanoví, že tyto osoby musí absolvovat školení dostačující k tomu, aby mohly provádět první pomoc a že je třeba zajistit, aby se během pracovní doby v podniku nacházely osoby schopné provádět první pomoc, jejichž počet bude dostatečný ve vztahu k počtu zaměstnanců obvykle se nacházejících na pracovišti.

16 Znění čl. 73 odst. 1 ASchG je následující:

„Zaměstnavatelé musí určit osoby pověřené bezpečností. Tento závazek lze splnit:

1. zaměstnáním osob pověřených bezpečností na základě pracovní smlouvy (vlastní podnikové osoby pověřené bezpečností) nebo

2. využitím externích osob pověřených bezpečností nebo

3. využitím služeb střediska bezpečnosti.

[...]“

17 Podle čl. 79 odst. 1 ASchG:

„Zaměstnavatelé musí určit závodní lékaře. Tento závazek lze splnit:

1. zaměstnáním závodních lékařů na základě pracovní smlouvy (vlastní podnikoví pracovní lékaři) nebo

2. využitím externích pracovních lékařů nebo

3. využitím služeb schváleného střediska závodního lékařství.

[...]“

18 Na základě čl. 10 odst. 3 spolkového zákona o bezpečnosti a ochraně zdraví úředníků zaměstnaných ve spolkových službách [Bundesgesetz über Sicherheit und Gesundheitsschutz der in Dienststellen des Bundesbeschäftigten Bediensteten (Bundes-Bedienstetenschutzgesetz), ve znění vyhlášeném v BGBl. I, 131/2003, dále jen „B-BSG“] je k určení osob odpovědných za bezpečnost potřeba souhlasu příslušného orgánu zastupujícího zaměstnance na základě článku 10 spolkového zákona o zastupování zaměstnanců (Bundes-Personalvertretungsgesetz, BGBl. 133/1967). Takový požadavek se rovněž použije, jestliže zástupce zaměstnanců vykonává činnost osoby odpovědné za bezpečnost.

19 Znění článku 11 B-BSG je následující:

„[...]

(2) Při výkonu svých úkolů upravených spolkovým zákonem nejsou osoby odpovědné za bezpečnost vázány žádnými pokyny.

[...]

(4) Zaměstnavatel je povinen projednat s osobami odpovědnými za bezpečnost veškeré záležitosti týkající se bezpečnosti a ochrany zdraví.

(5) Osoby odpovědné za bezpečnost je třeba informovat před určením a odvoláním osob pověřených bezpečností, středisek závodního lékařství, jakož i osob pověřených poskytováním první pomoci, zdoláváním požárů a evakuací zaměstnanců. Takové určení nebo odvolání musí být projednáno s osobami odpovědnými za bezpečnost, ledaže by byly ustaveny orgány zastupující zaměstnance.

(6) Zaměstnavatel musí:

1. zajistit osobám odpovědným za bezpečnost přístup k dokumentům týkajícím se bezpečnosti a ochrany zdraví, jakož i ke zprávám a hlášením o pracovních úrazech;

2. zpřístupnit osobám odpovědným za bezpečnost následující dokumenty:

   a) dokumenty týkající se informací uvedených v čl. 3 odst. 2;

   b) výsledky měření nebezpečných látek a hlučnosti, jakož i dalších měření a studií týkajících se bezpečnosti a ochrany zdraví a

c) poznámky ohledně látek a hlučnosti;

3. neprodleně informovat osoby odpovědné za bezpečnost o jakémkoli překročení hodnot a jejich příčinách, jakož i o opatřeních přijatých k nápravě a

4. informovat osoby odpovědné za bezpečnost o povinnostech, nařízeních a povoleních v oblasti ochrany zaměstnanců."

20 Článek 12 odst. 6 B-BSG stanoví, že informování každého zaměstnance na základě bodů 1, 2, 4 a 5 téhož článku 12 není třeba případně provést, jestliže byly jmenovány osoby odpovědné za bezpečnost nebo existuje orgán zastupující zaměstnance, a v důsledku toho byli zaměstnanci informováni a dostupné informace jim postačují k zajištění účinné prevence rizik. Podle uvedeného odstavce 6 je za tímto účelem třeba zohlednit obsah a cíl informování, jakož i existující rizika a charakteristické znaky služby.

21 V souladu s čl. 13 odst. 1 B-BSG musí zaměstnavatel se zaměstnanci projednat veškeré záležitosti související s bezpečností a ochranou zdraví při práci.

22 Zaměstnanci mají na základě čl. 15 odst. 2 téhož zákona povinnost správně a v souladu se svým školením, jakož i pokyny svých nadřízených používat pracovní nástroje a osobní ochranné prostředky jim poskytnuté v souladu s uvedeným zákonem.

23 Článek 25 odst. 4 B-BSG stanoví, že zaměstnavatelé musí případně určit osoby odpovědné za zdolávání požárů a evakuaci zaměstnanců. Podle téhož ustanovení musí dostatečný počet zaměstnanců umět zacházet s hasicími přístroji.

24 Na základě čl. 26 odst. 3 B-BSG, pokud je na jednom pracovišti zaměstnavatelem obvykle zaměstnáno alespoň pět zaměstnanců, je třeba určit dostatečný počet osob odpovědných za první pomoc. Tyto osoby musí absolvovat školení dostačující k tomu, aby mohly provádět první pomoc. Toto ustanovení rovněž upřesňuje, že je třeba zajistit, aby se během pracovní doby v podniku nacházely osoby schopné provádět první pomoc, jejichž počet bude dostatečný ve vztahu k počtu zaměstnanců obvykle se nacházejících na pracovišti.

25 Článek 73 B-BSG stanoví:

„(1) Zaměstnavatel musí určit osoby pověřené bezpečností (odborníky na bezpečnost při práci) pro služby spadající do působnosti tohoto spolkového zákona. Tento závazek lze splnit:

1. zaměstnáním osob pověřených bezpečností na základě pracovní smlouvy (vlastní podnikové osoby pověřené bezpečností) nebo

2. využitím externích osob pověřených bezpečností nebo

3. využitím, v souladu s článkem 75 [ASchG], služeb střediska bezpečnosti uvedeného na aktuálním seznamu uvedených středisek vyhotoveném spolkovým ministerstvem práce, zdravotnictví a sociálních věcí.

[...]“

26 V souladu s čl. 76 odst. 1 B-BSG zavede zaměstnavatel lékařskou službu prováděnou závodními lékaři, jež se bude vztahovat na služby spadající do působnosti tohoto spolkového zákona. Na základě čl. 77 odst. 1 B-BSG musí středisko závodního lékařství jednak poskytovat zaměstnavateli, zaměstnancům, osobám odpovědným za bezpečnost a příslušnému orgánu zastupujícímu zaměstnance poradenství ohledně ochrany zdraví, zvyšování úrovně zdraví v souvislosti s pracovními podmínkami, uspořádání práce podle pracovníků, a jednak podporovat zaměstnavatele při dodržování povinností v těchto oblastech.

27 Článek 41 odst. 1 nařízení spolkové země Vídeň o pracovištích v zemědělství a lesnictví (Wiener Arbeitsstättenverordnung in der Land- und Forstwirtschaft, LGBl. ze dne 3. července 2003, 27/2003, dále jen „nařízení spolkové země Vídeň“) stanoví, že pokud je na jednom pracovišti zaměstnavatelem obvykle a současně zaměstnáno alespoň pět zaměstnanců, je třeba zajistit, aby byl vyškolen minimální počet osob k poskytování první pomoci.

Postup před zahájením soudního řízení

28 Po první výměně dopisů mezi rakouskými orgány a Komisí byla posledně uvedená uvědomena o právních předpisech, kterými měla být směrnice provedena do vnitrostátního právního řádu.

29 Dne 12. ledna 1998 zaslala Komise Rakouské republice dopisem výzvu týkající se bodů směrnice, které podle ní nebyly ještě provedeny do vnitrostátního právního řádu. Rakouské orgány odpověděly dopisem ze dne 15. dubna 1998.

30 Ve druhé výměně dopisů mezi těmito orgány a Komisí posledně uvedená požadovala vysvětlení a podrobnější informace ohledně přijetí návrhů zákonů určených k provedení směrnice a Rakouská republika ji uvědomila o různých předpisech přijatých za tímto účelem.

31 Dne 19. prosince 2002 Komise zaslala Rakouské republice na základě článku 226 ES odůvodněné stanovisko, kterým vyzvala tento členský stát k přijetí opatření nezbytných k zajištění správného provedení směrnice do vnitrostátního právního řádu ve lhůtě dvou měsíců od jeho oznámení.

32 Jelikož Komise měla po sdělení dalších předpisů k provedení směrnice rakouskými orgány za to, že Rakouská republika nepřijala všechna opatření nezbytná k provedení této směrnice, rozhodla se podat projednávanou žalobu.

K žalobě

33 Ve svém návrhu se Komise na podporu své žaloby pro nesplnění povinnosti dovolává sedmi žalobních důvodů. První žalobní důvod vychází z porušení článku 18 směrnice tím, že Rakouská republika nepřijala předpisy nezbytné pro dosažení

souladu s touto směrnicí ve stanovené lhůtě, nebo ji v každém případě o těchto předpisech neuvědomila.

34 Ostatní žalobní důvody vycházejí z porušení několika konkrétních ustanovení směrnice. Komise má za to, že legislativní akty, které jí byly sděleny, neprovádějí směrnici nebo zajišťují její nedostatečné provedení. Ve své replice nicméně upustila od jednoho z těchto důvodů týkajícího se porušení čl. 12 odst. 4 směrnice, takže jej není dále třeba přezkoumat.

K prvnímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení čl. 18 odst. 1 směrnice

Argumentace účastníků řízení

35 Ve své žalobě Komise tvrdila, že Rakouská republika tím, že za účelem provedení směrnice do vnitrostátního právního řádu ve stanovené lhůtě nepřijala LDG, B-KUVG a ASVG, nebo v každém případě tím, že ji o těchto předpisech neuvědomila, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 18 odst. 1 směrnice. Ve své replice Komise upřesnila, že nadále neuplatňuje tento žalobní důvod ve vztahu k B-KUVG a ASVG.

36 Rakouská vláda uplatňuje, že směrnice byla do vnitrostátního právního řádu plně provedena. Odkazuje zejména na LDG, který Komisi sdělila dne 10. září 2004.

Závěry Soudního dvora

37 Je nesporné, že Rakouská republika dosáhla souladu se směrnicí ohledně některých povinností z ní vyplývajících teprve přijetím LDG.

38 Existence nesplnění povinnosti se přitom musí posuzovat vzhledem ke stavu, v němž se členský stát nacházel v době, kdy uplynula lhůta stanovená v odůvodněném stanovisku, a následné změny nemůže Soudní dvůr vzít v úvahu (viz zejména rozsudky ze dne 30. května 2002, Komise v. Itálie, C-323/01, Recueil, s. I-4711, bod 8, a ze dne 9. června 2005, Komise v. Belgie, C-510/04, nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí, bod 7).

39 Jelikož v projednávaném případě uplynula lhůta stanovená v odůvodněném stanovisku dne 19. února 2003 a k nabytí účinnosti LDG, jakož i jeho sdělení Komisi došlo 1., resp. 10. září 2004, je třeba konstatovat, že Rakouská republika nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 18 odst. 1 směrnice. První žalobní důvod je tudíž opodstatněný.

K druhému žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení čl. 2 odst. 1 směrnice

Argumentace účastníků řízení

40 Komise připomíná, že směrnice, jejímž cílem je zavedení opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců při práci, se použije na všechny činnosti

veřejného i soukromého sektoru. Nicméně čl. 2 odst. 1 této směrnice dosud nebyl proveden, pokud jde o učitele vyučující v rámci povinné školní docházky v Tyrolsku.

41 Rakouská vláda uplatňuje, že uvedený čl. 2 odst. 1 byl proveden LDG ve vztahu k celému spolkovému území, a tak je tento předpis rovněž použitelný na tyto učitele.

Závěry Soudního dvora

42 Jak to vyplývá z bodu 39 tohoto rozsudku týkajícího se prvního žalobního důvodu dovolávaného v žalobě, LDG nebyl přijat ve lhůtě stanovené v odůvodněném stanovisku ze dne 19. prosince 2003.

43 V důsledku toho je třeba dospět k závěru, že druhý žalobní důvod je opodstatněný.

K třetímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení čl. 7 odst. 3 směrnice

Argumentace účastníků řízení

44 Na základě čl. 7 odst. 1 směrnice jmenuje zaměstnavatel jednoho nebo více zaměstnanců k provádění činností týkajících se ochrany a prevence pracovních rizik,

pokud má odborně způsobilé osoby k provádění těchto činností. Komise uplatňuje, že odstavec 3 tohoto článku, podle kterého musí využít externí odborníky, se použije pouze tehdy, pokud zaměstnavatel nemá v podniku odborně způsobilé osoby k provádění těchto činností.

45 Nicméně čl. 73 odst. 1 a čl. 79 odst. 1 ASchG umožňují, aby zaměstnavatelé svěřili činnosti týkající se ochrany a prevence buď podnikovým, nebo externím odborníkům. Co se týče zaměstnanců spolkového státu, článek 73 B-BSG rovněž zaměstnavateli umožňuje svěřit činnosti bezpečnosti a prevence buď podnikovým osobám pověřeným bezpečností, nebo externím odborníkům, nebo dokonce technickému středisku bezpečnosti. Článek 76 posledně uvedeného zákona ohledně poskytování lékařské služby odkazuje výlučně na střediska závodního lékařství.

46 Komise má za to, že poskytnutím možnosti zaměstnavatelům svěřit zajištění prevence pracovních rizik buď podnikovým, nebo externím osobám odpovědným za bezpečnost nebyl do rakouské právní úpravy správně proveden čl. 7 odst. 3 směrnice.

47 Rakouská vláda tvrdí, že otázka, zda jsou prostředky podniku či závodu dostatečné pro zajištění v rámci podniku, nezáleží pouze na velikosti a povaze podniku, ale rovněž na úvahách vyplývajících z práva upravujícího společnosti a výkon řemeslných, obchodních a průmyslových činností, jakož i kritérií vycházejících z pracovního a sociálního práva. Zejména je třeba vzít v úvahu rovněž stávající strukturu rakouských podniků a skutečnost, že 96,7% z nich zaměstnává méně než 50 zaměstnanců. Jelikož celek podniků v Rakousku v podstatě tvoří malé a střední podniky, je spíše výjimkou využívat v oblasti prevence pracovních rizik podnikové

odborníky. Za těchto podmínek je zaměstnavateli poskytnuta možnost volby za účelem zajištění výjimečných případů, kdy má podnik na základě zvláštních okolností dostatečný počet odborníků, a tak může svěřit činnosti spojené s prevencí osobám vybraným v rámci podniku. Ustanovení AschG, na které odkazuje Komise, jsou tudíž slučitelná s čl. 7 odst. 3 směrnice.

48 Co se týče zaměstnanců spolku, rakouská vláda tvrdí, že skutečnost, že spolkový stát v pozici zaměstnavatele dává přednost vnitřní prevenci nebezpečí, vyplývá z čl. 73 odst. 1 B-BSG, na základě kterého ve spolkových orgánech disponujících nezbytnými vyškolenými zaměstnanci lze zajistit prevenci prostřednictvím vlastních odborníků. Nicméně v okamžiku přijetí tohoto zákona spolkový stát nedisponoval nezbytnými odborníky a, co se týče spolkových orgánů, pro účely péče o státní zaměstnance bylo využito externích středisek závodního lékařství.

Závěry Soudního dvora

49 Ve svém čl. 7 odst. 1 směrnice ukládá zaměstnavateli hlavní povinnost spočívající v jmenování jednoho nebo několika zaměstnanců k provádění činností týkajících se ochrany a prevence pracovních rizik. Ve svém odstavci 3 stanoví povinnost využít externí odborníky (rozsudek ze dne 15. listopadu 2001, Komise v. Itálie, C-49/00, Recueil, s. I-8575, bod 23). Nicméně, jak již Soudní dvůr rozhodl, tato posledně uvedená povinnost je pouze podpůrná ve vztahu k povinnosti zakotvené ve výše uvedeném odstavci 1, jelikož je uložena pouze pokud „[v] podniku nebo v závodě není dostatek odborníků k provádění těchto činností týkajících se ochrany a prevence“ (viz rozsudek ze dne 22. května 2003, Komise v. Nizozemsko, C-441/01, Recueil, s. I-5463, bod 20).

50 Článek 7 směrnice tak zakotvuje hierarchii povinností, které jsou zaměstnavatelům uloženy (viz výše uvedený rozsudek Komise v. Nizozemsko, bod 21).

51 Tento výklad je podpořen samotným zněním čl. 11 odst. 2 směrnice, ustanovením, které v písm. b) odkazuje na jmenování zaměstnanců upravené v uvedeném čl. 7 odst. 1 téže směrnice a v písm. d) odkazuje na externí odborníky uvedené v čl. 7 odst. 3, přičemž ve vztahu k posledně uvedenému odkazu dodává zmínku „případně" (viz výše uvedený rozsudek Komise v. Nizozemsko, bod 22).

52 Za účelem zajištění úplného uplatnění směrnice jasným a přesným způsobem musí její provedení do vnitrostátního právního řádu členských států zohledňovat hierarchii definovanou v článku 7 směrnice (výše uvedený rozsudek Komise v. Nizozemsko, bod 23).

53 Jak o tom Soudní dvůr již rovněž rozhodl, jelikož cílem směrnice je zajištění vyvážené účasti zaměstnavatelů a zaměstnanců na činnostech týkajících se ochrany a prevence pracovních rizik, lze užitečného účinku směrnice nejlépe dosáhnout upřednostněním organizace těchto činností v rámci podniku. Ponechání zaměstnavateli možnosti volby mezi organizací těchto činností v rámci podniku, nebo využitím externích odborníků nezajistí užitečný účinek směrnice, naopak je nesplněním povinnosti zajistit její plné uplatnění (výše uvedený rozsudek Komise v. Nizozemsko, body 54 a 55).

54 Z toho vyplývá, že ponecháním zaměstnavatelům možnosti volby svěřit činnosti týkající se ochrany a prevence pracovních rizik buď podnikovým, nebo externím

odborníkům nedodržuje rakouská právní úprava hierarchii povinností, které zaměstnavatelům ukládá čl. 7 odst. 1 a 3 směrnice, takže uvedená právní úprava není v souladu s těmito ustanoveními. Třetí žalobní důvod je tak opodstatněný.

K čtvrtému žalobnímu důvodu, vycházejících z porušení čl. 8 odst. 2 směrnice

Argumentace účastníků řízení

55 Komise uplatňuje, že čl. 8 odst. 2 směrnice, podle kterého zaměstnavatel musí pro poskytování první pomoci, zdolávání požárů a evakuaci zaměstnanců zejména určit zaměstnance pověřené těmito činnostmi, je bezpodmínečný a neumožňuje žádnou výjimku pro malé podniky, co se týče určení těchto zaměstnanců. Na rozdíl od odstavce 1 téhož článku, jenž zohledňuje povahu činností a velikost podniku nebo závodu a na základě kterého jsou tato kritéria rozhodující pro přijetí nezbytných opatření, odstavec 2 první pododstavec uvedeného článku tím, že ukládá zaměstnavatelům povinnost určit zaměstnance, neobsahuje žádný odkaz na tato kritéria.

56 Komise tvrdí, že čl. 8 odst. 2 směrnice není správně a plně proveden ani v ASchG, ani v B-BSG, ani v nařízení spolkové země Vídeň vzhledem ke skutečnosti, že tato vnitrostátní právní úprava v rozporu s uvedeným ustanovením směrnice obsahuje výjimky pro malé podniky.

57 Rakouská vláda uplatňuje, že odkaz v čl. 8 odst. 2 směrnice na odstavec 1 téhož článku se týká typů opatření přizpůsobených povaze činností a velikosti podniku nezbytných pro poskytování první pomoci, zdolávání požárů a evakuaci zaměstnanců. Z toho podle ní vyplývá, že tento čl. 8 odst. 2 nestanoví, že zaměstnavatel musí v každém případě určit zaměstnance odpovědné za poskytování první pomoci, zdolávání požárů a evakuaci bez ohledu na velikost podniku a povahu činností. Musí tak učinit s ohledem na tato kritéria. Za těchto podmínek má rakouská vláda za to, že ustanovení ASchG, B-BSG a nařízení spolkové země Vídeň jsou v souladu s uvedeným čl. 8 odst. 2.

Závěry Soudního dvora

58 V souladu s čl. 8 odst. 1 směrnice musí zaměstnavatel přijmout nezbytná opatření pro první pomoc, zdolávání požáru a evakuaci zaměstnanců, přizpůsobená povaze činností a velikosti podniku nebo závodu, s přihlédnutím k ostatním přítomným osobám.

59 Podle odstavce 2 prvního pododstavce uvedeného článku musí zaměstnavatel, na základě odstavce 1 uvedeného článku, zejména určit zaměstnance pověřené prováděním těchto činností.

60 Na rozdíl od výkladu, který zastává rakouská vláda, odkaz na čl. 8 odst. 1 směrnice obsažený v odstavci 2 prvním pododstavci téhož článku neznamená, že povinnost

zaměstnavatele určit zaměstnance pověřené prováděním těchto činností je podmíněna povahou činností a velikostí podniku nebo závodu.

61 Takové omezení povinnosti určit nevyplývá ze znění čl. 8 odst. 2 prvního pododstavce směrnice, který neuvádí žádnou výjimku nebo omezení založené na povaze činností nebo velikosti podniku nebo závodu.

62 Takové omezení by navíc bylo v rozporu s cílem směrnice, kterým, jak to vyplývá z jejího samotného názvu, je zajištění zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců při práci, a bezdůvodně by omezilo její rozsah působnosti, jelikož podle jejího čl. 2 odst. 1 se vztahuje na všechny činnosti veřejného i soukromého sektoru s výjimkou odchylek, které výslovně stanovila. V důsledku uvedeného omezení by se povinnost určit zakotvená v čl. 8 odst. 1 prvním pododstavci směrnice uplatnila pouze na velké podniky nebo závody nebo na ty, které vykonávají určité činnosti, aniž by byla stanovena jasná a objektivní kritéria pro jejich určení.

63 Jediným cílem směrnice přitom není zlepšení ochrany zaměstnanců proti pracovním úrazům a prevence pracovních rizik, nýbrž je zamýšlena rovněž k zavedení zvláštních opatření pro organizaci této ochrany a prevence. Upřesňuje tak některé prostředky, kterými lze dosáhnout cíle stanoveného zákonodárcem Společenství (výše uvedený rozsudek Komise v. Nizozemsko, bod 38). Pokud by posledně

uvedený chtěl omezit rozsah působnosti čl. 8 odst. 2 prvního pododstavce směrnice zavedením, ve vztahu k podnikům určité velikosti nebo vykonávajícím určité činnosti, omezení povinnosti určit zaměstnance pověřené předmětnými činnosti, učinil by to výslovně.

64 Je sice možné za účelem upřesnění požadavků obsažených v čl. 8 odst. 2 prvním pododstavci směrnice vzít v úvahu důležitost nebo velikost podniku nebo závodu, jakož i povahu činností v něm prováděných, ale nelze tak učinit za účelem vyloučení *a priori* určení zaměstnanců pověřených činnostmi týkajícími se dotčené ochrany a prevence.

65 Článek 8 odst. 2 druhý pododstavec směrnice výslovně stanoví, že zaměstnanci určení na základě prvního pododstavce téhož článku musí být odpovídajícím způsobem vyškoleni s přihlédnutím k velikosti nebo specifickým rizikům podniku nebo závodu, musí jich být dostatečný počet a musí mít vhodné vybavení. Tudíž, i když lze tato kritéria použít pro určení školení a počtu určených zaměstnanců, jakož i vybavení, kterým disponují, nelze je zohlednit pro stanovení existence povinnosti určit na základě uvedeného prvního pododstavce.

66 Odstavec 2 první pododstavec uvedeného článku 8 tak stanoví povinné opatření pro první pomoc, zdolávání požáru a evakuaci zaměstnanců, tedy určení dotčených zaměstnanců, jež je považováno za nezbytné bez ohledu na povahu činností či velikost podniku nebo závodu. Ačkoli je totiž zřejmé, že malé a střední podniky mají své zvláštní rysy, jakož i specifické potřeby, jež mohou ovlivnit nezbytná opatření,

která mají být přijata podle čl. 8 odst. 1 směrnice, tyto zvláštnosti nemají vliv na vlastní úroveň nebezpečí v podniku a nelze z nich vyvozovat, že povinnost určit zaměstnance pověřené prováděním dotčených opatření se na takové podniky nepoužije. Úkoly, které tyto zaměstnanci musí zajistit, se týkají událostí, které mohou nastat na pracovištích bez ohledu na velikost podniku nebo závodu.

67 Je tudíž třeba dospět k závěru, že rakouská právní úprava nezakotvila povinnost zaměstnavatele určit zaměstnance pro poskytování první pomoci, zdolávání požáru a evakuaci zaměstnanců ve všech případech, bez ohledu na velikost podniku nebo závodu, jakož i na povahu činností v něm prováděných, a tedy není v souladu s čl. 8 odst. 2 prvním pododstavcem směrnice a čtvrtý žalobní důvod je opodstatněný.

K pátému žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení čl. 11 odst. 2 směrnice

68 Komise v tomto ohledu upřesňuje, že čl. 11 odst. 2 směrnice je ve značném rozsahu do rakouského práva provedena, s výjimkou povinnosti účasti a projednání uvedené v písm. c) tohoto ustanovení ve vztahu k informacím uvedeným v čl. 10 odst. 1 písm. a) a odst. 2 a 3 písm. c) směrnice. Pokud jde o její čl. 11 odst. 2 písm. d), má za to, že v rakouském právu chybí povinnost účasti a projednání v případě použití externích odborníků zakotveného v čl. 7 odst. 3 směrnice.

K provedení čl. 11 odst. 2 písm. c) směrnice

69 Úvodem je třeba připomenout, že, jak to již bylo uvedeno v bodech 49 až 53 tohoto rozsudku, zaměstnavatel musí v souladu s čl. 7 odst. 1 jmenovat jednoho nebo více zaměstnanců k provádění činností týkajících se ochrany a prevence pracovních rizik v podniku nebo zařízení. Ve svém odstavci 3 tento článek rovněž zakotvuje povinnost využít externí odborníky, nicméně tato povinnost je pouze podpůrná ve vztahu k povinnosti zakotvené ve výše uvedeném odstavci 1, jelikož existuje pouze tehdy, „[j]estliže podnik nebo závod nemají dostatek odborně způsobilých osob na provádění ochranných opatření a opatření k prevenci rizik v podniku nebo závodě".

70 Na základě čl. 11 odst. 2 směrnice se zaměstnanci nebo zástupci zaměstnanců pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci účastní vyváženým způsobem, v souladu s vnitrostátními právními předpisy nebo zvyklostmi, nebo s nimi zaměstnavatel předem a včas projedná různé záležitosti, včetně:

— informace uvedené zejména v čl. 9 odst. 1 a článku 10 směrnice [čl. 11 odst. 2 písm. c)],

— možné přizvání externích odborníků (služeb nebo osob) stanovené v čl. 7 odst. 3 směrnice [čl. 11 odst. 2 písm. d)].

71 Povinnost účasti a projednání stanovená v čl. 11 odst. 2 písm. c) směrnice se vztahuje na následující informace, jež jsou vyjmenovány v článku 10 směrnice:

— informace, jež musí být poskytnuty zaměstnancům nebo jejich zástupcům týkající se bezpečnostních a zdravotních rizik, a informace o ochranných a preventivních opatřeních týkajících se jak celého podniku nebo závodu, tak každého druhu pracovního místa nebo povolání [čl. 10 odst. 1 písm. a)];

— informace, jež musí zaměstnavatel poskytnout zaměstnavatelům zaměstnanců jiných podniků nebo závodů vykonávajících práci v podniku nebo závodě zaměstnavatele (čl. 10 odst. 2), a

— informace, ke kterým musí mít zaměstnanci nebo zástupci zaměstnanců určení pro provádění činností týkajících se bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců přístup při plnění svých úkolů, zejména informace vyplývající z ochranných opatření a z opatření k prevenci rizik a informace kontrolních úřadů a orgánů odpovědných za bezpečnost a ochranu zdraví [čl. 10 odst. 3 písm. c)].

72 Je třeba nicméně upřesnit, že žalobní důvod Komise vychází nikoliv z porušení povinnosti poskytnout informace uvedené v článku 10 směrnice, nýbrž z povinnosti zaměstnavatelů projednat danou záležitost se zaměstnanci nebo zástupci zaměstnanců uvedenými v čl. 11 odst. 2 směrnice nebo umožnit jejich účast na získání takových informací. Jedná se tudíž o porušení povinnosti existující ve stadiu, jež předchází povinnosti, jež je předmětem článku 10.

73 Pokud jde v první řadě o povinnost účasti a projednání týkající se informací uvedených v čl. 10 odst. 1 písm. a) směrnice, rakouská vláda uplatňuje, že v souladu zejména s ustanoveními spolkového zákona upravujícího pracovní vztahy a pracovní strukturu podniků (Arbeitsverfassungsgesetz, dále jen „ArbVG") má podnikový výbor povinnost se účastnit vyhledávání a hodnocení rizik a stanovování opatření, jež mají být přijata a že v případě neexistence orgánu zastupujícího zaměstnance musí být tento úkol zajištěn osobami pověřenými bezpečností v souladu s příslušnými ustanoveními ASchG. Pokud v podniku nebo v závodě není ani jedna z těchto dvou kategorií osob, je třeba, aby byla daná záležitost projednána se všemi zaměstnanci a aby se tito účastnili vyhledávání a hodnocení rizik a stanovování opatření, jež mají být přijata. Vyhledávání a hodnocení rizik, jakož i stanovování opatření je třeba povést s ohledem na druh dotčeného pracovního místa, pokud je to nezbytné z důvodů souvisejících s prevencí rizik. Podle rakouské vlády tyto úkoly předpokládají projednání a účast zaměstnanců, co se týče informací vyplývajících z činnosti týkajících se ochrany a prevence rizik.

74 V tomto ohledu je třeba poznamenat, že body 11 a 12 odůvodnění směrnice prokazují, že mezi jejími cíli je dialog a vyvážená účast zaměstnavatelů a zaměstnanců za účelem přijetí opatření nezbytných k ochraně posledně uvedených proti pracovním úrazům a nemocem z povolání (viz výše uvedený rozsudek Komise v. Nizozemsko, bod 39). Článek 11 odst. 2 směrnice je konkrétním vyjádřením tohoto cíle.

75 Co se týče předpisů přijatých Rakouskou republikou k provedení písm. c) uvedeného ustanovení, je třeba uvést, že následný odkaz v rakouské právní úpravě na to, že se podnikový výbor, osoby pověřené bezpečností a zaměstnanci obecně musí podílet na vyhledávání a hodnocení rizik, může v situaci, kdy existuje orgán zastupující

zaměstnance, jako je podnikový výbor, způsobit, že zaměstnanci pověření činnostmi týkajícími se ochrany a prevence, o které se právě jedná v čl. 7 odst. 1 směrnice, se nebudou účastnit takového vyhledávání informací, jak to vyžaduje čl. 11 odst. 2 písm. c) směrnice.

76 Článek 11 odst. 1 směrnice sice stanoví obecnou povinnost zaměstnavatelů projednat danou záležitost se zaměstnanci nebo jejich zástupci a umožnit jim účast na všech záležitostech týkajících se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Nicméně odstavec 2 tohoto článku odkazuje na účast a projednání se zvláštní skupinou zaměstnanců, a to zaměstnanců pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců.

77 Z příslušných předpisů rakouského práva přitom nevyplývá, že osoby vykonávající činnosti týkající se ochrany bezpečnosti a zdraví zaměstnanců požívají zvláštního postavení, pokud jde o projednávání a vyváženou účast ohledně informací uvedených v čl. 10 odst. 1 písm. a) směrnice, takže tuto část žalobního důvodu Komise týkající se uvedeného čl. 11 odst. 2 písm. c) je třeba považovat za opodstatněnou.

78 Je třeba dodat, že když ArbVG stanoví, že vyhledávání a hodnocení nebezpečí a stanovování opatření, která mají být přijata, je provedeno odkazem na druh dotčeného pracovního místa, „kde je to nezbytné z důvodu prevence rizik“, tento zákon stanoví podmínku, která není v souladu s povinností účasti a projednání vyplývající z čl. 11 odst. 2 písm. c) směrnice ve spojení s jejím čl. 10 odst. 1 písm. a).

79 Zadruhé, co se týče povinnosti účasti a projednání týkající se informací pro zaměstnavatele zaměstnanců jiných podniků nebo závodů uvedené v čl. 11 odst. 2 písm. c) směrnice ve spojení s jejím čl. 10 odst. 2, má rakouská vláda za to, že čl. 8 odst. 2 bod 1 ASchG toto ustanovení směrnice provádí.

80 Uvedené ustanovení ASchG stanoví, že pokud zaměstnanci, kteří nejsou smluvně vázáni k zaměstnavateli odpovědnému za pracoviště, tedy zaměstnanci mimo podnik, v takovém podniku pracují, tento zaměstnavatel má povinnost případně zajistit, aby posledně uvedení byli informováni o rizicích existujících na pracovišti a následně vyškoleni.

81 Je nicméně třeba konstatovat, že takové ustanovení neprovádí předchozí povinnost účasti a projednávání s osobami pověřenými bezpečností a ochranou zdraví zaměstnanců obsaženou v čl. 11 odst. 2 písm. c) směrnice, povinnost, na kterou se ve své žalobě odvolává Komise, nýbrž povinnost informovat upravenou v jejím čl. 10 odst. 2. Mimoto je třeba v každém případě podotknout, že podle informací dostupných Soudnímu dvoru čl. 8 odst. 2 bod 1 ASchG stanoví, že zaměstnavatel odpovědný za pracoviště musí zajistit, aby externí zaměstnanci byli informováni o bezpečnostních a zdravotních rizicích. Nicméně čl. 10 odst. 2 směrnice vyžaduje, aby vhodné informace týkající se těchto rizik nebyly dodány uvedeným zaměstnancům, ale jejich zaměstnavatelům. Takže i když se toto ustanovení ASchG považuje za ustanovení, jež provádí jak předchozí povinnost účasti a projednání upravenou v čl. 11 odst. 2 písm. c) směrnice, tak i obecnou povinnost informovat upravenou v jejím čl. 10 odst. 2, jeví se nedostatečným pro zajištění správného provedené těchto dvou povinností.

82 Je proto třeba dospět k závěru, že tato část žalobního důvodu Komise týkající se čl. 11 odst. 2 písm. c) směrnice je rovněž opodstatněná.

83 Pokud jde zatřetí o povinnost účasti a projednání týkající se informací obsažených v čl. 10 odst. 3 písm. c) směrnice, rakouská vláda uplatňuje, že tuto povinnost splňují relevantní ustanovení zákona z roku 1993 o pracovní inspekci (Arbeitsinspektionsgesetz 1993, BGBl. 27/1993) a ASchG, jež jsou uvedena v bodech 60 a 61 stanoviska generálního advokáta.

84 Komise za sebe tvrdí, že povinnost účasti a projednání vyjádřená v těchto vnitrostátních předpisech není stanovena, pokud jde o informace upravené v čl. 10 odst. 3 písm. c) směrnice, a ve své replice dodává, že předpisy, jichž se dovolává rakouská vláda, pouze upravují obecné povinnosti informovat a že neexistuje dostatečně přesná konkretizace informací, jako těch, které jsou výslovně uvedeny v čl. 11 odst. 2 písm. c) směrnice.

85 V tomto ohledu je třeba poznamenat, že i když příslušná ustanovení rakouského práva upravují sdělování informací uvedených v čl. 10 odst. 3 písm. c) směrnice, nejsou v souladu s předchozí a odlišnou povinností účasti, jakož i projednání se zaměstnanci pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců, jak je upravena v uvedeném čl. 11 odst. 2 písm. c), ustanovení, jež je předmětem žalobního důvodu Komise.

86 Jak totiž vyplývá z bodů 76 až 78 tohoto rozsudku, rakouská právní úprava upravuje obecné povinnosti informovat a projednat s různými osobami nebo orgány zastupujícími zaměstnance nebo odpovědné osoby, v souladu s vnitrostátními právními předpisy, otázky bezpečnosti, nicméně bez zakotvení účasti zvláštní skupiny zaměstnanců pro oblast prevence pracovních rizik, jakož i bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců v souladu s čl. 7 odst. 1 a čl. 11 odst. 2 směrnice.

87 Při neexistenci ustanovení týkajících se účasti a projednání se zaměstnanci se zvláštními úkoly v rakouském právním řádu, jak to vyžaduje čl. 11 odst. 2 písm. c) směrnice, je třeba dospět k závěru, že tato část žalobního důvodu je rovněž opodstatněná.

K provedení čl. 11 odst. 2 písm. d) směrnice

88 Co se týče povinnosti účasti a projednání se zaměstnanci pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců zakotvené v čl. 11 odst. 2 písm. d) směrnice, Komise uplatňuje, že taková povinnost není pro případ využití externích odborníků v rakouské právní úpravě obsažena.

89 Rakouská vláda v tomto ohledu uplatňuje, že v souladu s příslušnými ustanoveními ASchG musí být osoby odpovědné za bezpečnost předem informovány a musí být vyzvány k vyjádření se ohledně jmenování a odvolání osob pověřených bezpečností, závodních lékařů, jakož i osob pověřených poskytováním první pomoci, zdoláváním požárů a evakuací, s výjimkou případů, když existuje orgán zastupující zaměstnance, který se může vyjádřit v této oblasti, nebo když jsou tyto záležitosti řešeny v rámci bezpečnostního a hygienického výboru. Obdobná ustanovení týkající se veřejné služby jsou obsažena v B-BSG.

90 Je třeba konstatovat, že rakouská vláda v tomto ohledu zaměňuje povinnosti vyplývající z čl. 11 odst. 2 písm. b) směrnice, jež odkazuje na zaměstnance určené k provádění některých činností v souladu s čl. 7 odst. 1 a čl. 8 odst. 2 směrnice

v rámci podniku nebo závodu, s odlišnou povinností vyplývající z čl. 11 odst. 2 písm. d) týkající se případů, kdy zaměstnavatelé v souladu s čl. 7 odst. 3 směrnice využívají externích odborníků. Právní úprava, které se v projednávaném případě dovolává rakouská vláda, provádí pouze první povinnost uvedenou v čl. 11 odst. 2 písm. b) směrnice a netýká se povinnosti uvedené v písm. d) téhož ustanovení, jež je odlišná.

91 Tudíž Rakouská vláda tím, že ve své právní úpravě nezakotvila povinnost účasti, jakož i projednání se zaměstnanci pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců v případě využití externích odborníků, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 11 odst. 2 písm. d) směrnice.

92 Je proto třeba dospět k závěru, že pátý žalobní důvod vycházející z porušení čl. 11 odst. 2 písm. c) a d) směrnice je opodstatněný.

K šestému žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení čl. 13 odst. 2 písm. a) a b) směrnice

93 Komise v tomto ohledu odkazuje na povinnost zaměstnanců správně používat jednak stroje, přístroje, nářadí, nebezpečné látky, dopravní prostředky a ostatní prostředky [čl. 13 odst. 2 písm. a) směrnice], a jednak osobní ochranné prostředky,

které byly těmto zaměstnancům dány k dispozici, a po použití je uložit na místo k tomu určené [čl. 13 odst. 2 písm. b) směrnice].

Argumentace účastníků řízení

94 Komise ohledně první části žalobního důvodu uplatňuje, že pojem „pracovní nástroj" používaný v ASchG a B-BSG zahrnuje všechny předměty vyjmenované v čl. 13 odst. 2 písm. a) směrnice, ale netýká se nebezpečných látek. Podle ní takový obecný odkaz na správní předpisy a pokyny, jež nejsou přesně definovány, jako je odkaz uvedený v článku 15 ASchG a B-BSG, nedostatečně zajišťují náležité provedení čl. 13 odst. 2 písm. a) směrnice.

95 Komise ohledně čl. 13 odst. 2 písm. b) směrnice tvrdí, že ačkoli je upraveno správné použití osobních ochranných prostředků, není tomu tak v případě povinnosti uložit je po použití na své místo. Tuto posledně uvedenou povinnost je podle ní třeba upravit samostatně v právní úpravě provádějící uvedené ustanovení tak, aby zaměstnanci měli jasnou, přesnou a podrobnou představu o svých povinnostech.

96 Rakouská vláda po uvedení článku 15 ASchG upřesňuje, že pravidla ochrany zaměstnanců ohledně použití nebezpečných látek jsou upravena především v hlavě IV ASchG, v nařízení o mezních hodnotách látek a karcinogenních látek, nařízení o ochraně zaměstnanců/zaměstnankyň proti nebezpečím vyplývajícím

z biologických látek, nařízení o ochraně zaměstnanců spolkového státu proti nebezpečím vyplývajícím z biologických látek, jakož i článku 52 a následujících obecného nařízení o ochraně zaměstnanců. Obdobná ustanovení byla přijata v oblasti ochrany zaměstnanců spolkového státu.

97 Rakouská vláda ohledně povinnosti zaměstnanců uložit na své místo osobní ochranné prostředky, které jim byly dány k dispozici, zdůrazňuje, že rakouská právní úprava z hygienických důvodů stanoví, že tyto prostředky jsou určeny k osobnímu použití pouze jedním zaměstnancem. Použití některých osobních ochranných prostředků více zaměstnanci je povoleno pouze v případě, že jsou tyto prostředky využívány pouze příležitostně a musí být dostatečně vyčištěny a dezinfikovány po jejich použití.

Závěry Soudního dvora

98 Pokud jde v první řadě o povinnost zaměstnanců podle čl. 13 odst. 2 písm. a) směrnice, je třeba připomenout, že v rámci žaloby podané na základě článku 226 ES je Komise povinna prokázat údajné nesplnění povinnosti a předložit Soudnímu dvoru skutečnosti nezbytné k tomu, aby Soudní dvůr ověřil existenci tohoto nesplnění povinnosti, aniž by se Komise mohla opírat o jakoukoli domněnku (viz rozsudek ze dne 12. května 2005, Komise v. Belgie, C-287/03, Sb. rozh. s. I-3761, bod 27 a uvedená judikatura).

99 Provedení směrnice do vnitrostátního práva nevyžaduje nutně formální a doslovné převzetí jejího obsahu do výslovného a zvláštního právního předpisu a k jejímu provedení může postačovat, v závislosti na jejím obsahu, všeobecný právní kontext,

pokud tento účinně zajišťuje úplné uplatnění směrnice dostatečně jasným a přesným způsobem (viz zejména rozsudky ze dne 7. ledna 2004, Komise v. Španělsko, C-58/02, Recueil, s. I-621, bod 26, a ze dne 20. října 2005, Komise v. Velká Británie, C-6/04, Sb. rozh. s. I-9017, bod 21).

100 Skutečnost, že čl. 13 odst. 2 písm. a) směrnice uvádí nebezpečné látky mezi pracovními prostředky, nebrání tomu, aby bylo na vnitrostátní úrovni provedeno rozlišení mezi různými příčinami pracovních rizik, pokud je dosaženo cíle stanoveného v odstavci 1 téhož ustanovení. To stanoví, že zaměstnanci musí dbát o svou vlastní bezpečnost a ochranu zdraví i o bezpečnost a ochranu zdraví osob, kterých se dotýkají jejich jednání nebo opomenutí při práci.

101 Jak generální advokát poznamenal v bodě 81 svého stanoviska, Komise v projednávaném případě neprokázala, v jakém rozsahu rakouská právní úprava ohrožuje tento cíl, jelikož se omezila na tvrzení, že pokud by pracovní prostředky a nebezpečné látky byly uvedeny společně, měli by zaměstnanci jasnější představu o svých povinnostech. Nicméně taková domněnka nepostačuje k prokázání skutečnosti údajného nesplnění povinností.

102 Mimoto, Komise se v odpověď na výčet různých nařízení o ochraně zaměstnanců týkajících se použití nebezpečných látek v Rakousku provedený rakouskou vládou, omezuje na tvrzení, že obecný odkaz na předpisy a správní pokyny není dostatečný pro náležité provedení čl. 13 odst. 2 písm. a) směrnice. Nevysvětluje důvod, proč právní úprava, které se dovolává rakouská vláda, zaměstnance jasně neinformuje o povinnosti správně používat nebezpečné látky, se kterými při výkonu své činnosti přijde do styku.

103 Za těchto podmínek je třeba podotknout, že šestý žalobní důvod Komise v rozsahu, v němž se týká údajného porušení čl. 13 odst. 2 písm. a) směrnice, není opodstatněný.

104 Pokud jde zadruhé o údajné porušení čl. 13 odst. 2 písm. b) směrnice týkajícího se povinnosti správně používat osobní ochranné prostředky, které byly těmto zaměstnancům dány k dispozici, a po jejich použití je uložit na místo k tomu určené, rakouská vláda uplatňuje, že uvedené prostředky jsou z hygienických důvodů určeny k osobnímu použití pouze jedním zaměstnancem a jejich uložení na místo je bezúčelné, jelikož je nemohou využít všichni zaměstnanci.

105 Nicméně čl. 13 odst. 2 písm. b) směrnice jasně rozlišuje mezi povinností správně používat dotčené prostředky a povinností uložit je po použití na místo k tomu určené. Ačkoli volba provedená z hygienických důvodů v rakouské právní úpravě stanoví, že prostředky k osobnímu použití každým zaměstnancem mohou vést k jednoduššímu splnění druhé povinnosti stanovené v tomto ustanovení, nezajišťuje nicméně, aby tyto prostředky byly správně uloženy na místo.

106 Mimoto samotná rakouská vláda připouští, že za určitých okolností je povoleno použití osobních ochranných prostředků více zaměstnanci, takže nelze přijmout její argumentaci na podporu neexistence zmínky povinnosti uložit tyto prostředky na místo z důvodu, že jsou poskytnuty k osobnímu použití každému zaměstnanci.

107 Je tudíž třeba konstatovat, že šestý žalobní důvod Komise vycházející z porušení čl. 13 odst. 2 písm. b) směrnice je opodstatněný.

108 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba konstatovat, že Rakouská republika tím, že nepřijala LDG ve stanovené lhůtě, v rozporu s požadavky čl. 18 odst. 1 směrnice a neprovedla nebo provedla neúplně čl. 2 odst. 1, pokud jde o učitele vyučující v rámci povinné školní docházky v Tyrolsku, čl. 7 odst. 3, čl. 8 odst. 2, čl. 11 odst. 2 písm. c) a d) a čl. 13 odst. 2 písm. a) a b) téže směrnice, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z uvedených ustanovení této směrnice.

109 Ve zbývající části je třeba žalobu zamítnout.

K nákladům řízení

110 Podle čl. 69 odst. 2 jednacího řádu se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Na základě odst. 3 prvního pododstavce téhož článku může Soudní dvůr rozdělit náklady nebo rozhodnout, že každý z účastníků řízení ponese vlastní náklady řízení, pokud mají účastníci řízení neúspěch v jednom nebo více bodech.

111 S ohledem na skutečnost, že Komise měla neúspěch pouze v části šestého žalobního důvodu týkající se porušení čl. 13 odst. 2 písm. a) směrnice, ukládá se Rakouské republice náhrada vlastních nákladů řízení, jakož i pět šestin nákladů řízení Komise.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

1) Rakouská republika tím, že nepřijala ve stanovené lhůtě služební zákon zemských učitelů (Landeslehrer-Dienstrechtsgesetz) v rozporu s požadavky čl. 18 odst. 1 směrnice Rady 89/391/EHS ze dne 12. června 1989 o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců při práci a neprovedla nebo provedla neúplně čl. 2 odst. 1, pokud jde o učitele vyučující v rámci povinné školní docházky v Tyrolsku, čl. 7 odst. 3, čl. 8 odst. 2, čl. 11 odst. 2 písm. c) a d) a čl. 13 odst. 2 písm. a) a b) téže směrnice, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z uvedených ustanovení této směrnice.

2) Ve zbývající části se žaloba zamítá.

3) Rakouská republika ponese vlastní náklady řízení a pět šestin nákladů řízení Komise Evropských společenství.

Podpisy.